

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

**R.P. Valerii Reginaldi Bvrgvndi Seqvani E Societ: Iesv,
Praxis Fori Poenitentialis**

Ad Directionem Confessarii, In Vsv Sacri sui muneris ...

Regnault, Valère

Mogvntiæ, 1617

Cap. 40. De coniugum obligatione ad cohabitandum,

[urn:nbn:de:hbz:466:1-78332](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-78332)

Tertia conclusio est, Si in eo de quo agimus, scientia tam iuris quam facti adsit, laboreturque tantum ignorantia pœnæ illo iure statuta: in praxi consulendam esse tanquam tutiorem, sententiam eorum qui existimant talem ignorantiam non excusare: et si quando necessitas vitandi notabilis incommodi urget; sententia contraria teneri possit, cum non careat probabilitate. Sicque accipiendum est quod Nauarr. habet in *Enchir. cap. 23, nu. 47*. posse inde consolari multos pios. Videnda est eiuſdem sententia probatio in præced. lib. 13. cap. 26. q. 2.

ULTIMA DIFFICULTAS. Quid sit tenendum de obligatione ad copulam cum de matrimonij validitate dubitatur.

Huius tractationem Sanchez lib. 2. disp. 41. & aliquot sequentibus late persequitur. Pro illius explanatione aliquot conclusiones adferemus, quæ sint in praxi loco documentorum.

399. Prima est. Ante diligentiam adhibitam in assequenda cognitione veritatis, coniugem de validitate matrimonij dubitantem teneri reddere, sed non posse petere coniugale debitum. Hæc habetur, ex cap. Dominus, §. 2. De secundis nuptiis: & apertius ex cap. Inquisitioni, §. finali, De sentent. excommunic. Et confirmatur ratione, quia ex duobus malis minus est eligendum, quando quis alias perplexus esset vinculo peccati ad utramque partem, id est, peccare deberet siue agendo, siue omitendo agere. Quo posito sequitur bona fide petenti reddendum esse debitum coniugale ab altero dubitante de matrimonij validitate: quia in tali dubio periculum maioris mali est in non reddendo huiusmodi debitum, quam in reddendo. Etenim peccatum maius est contra matrimonij finem illud negare, cum sit violatio iniustitia, si petens est verus coniux: quam cum fornicatione, qua castitati aduersatur, illud reddere, si forte petens non est verus coniux. Sequitur pari ratione, quod dubitans, num id ipsum possit petere, debeat partem negantem eligere; cum ex petitione immincat fornicationis periculum, si forte alter non sit verus coniux. Ex omissione petitionis autem nullum immincat peccati periculum, cum ipse omitens habeat libertatem non petendi.

Secunda conclusio. Quando moraliter impossibile est diligentia adhibita dubium vinci: tunc coniugem dubitantem posse & reddere & petere debitum coniugale. Ratio est: quia quando præmissa diligentia requisita ad vincendum dubium, vinci non potest ignorantia veritatis de qua dubitatur; ea censetur esse inuincibilis, excusans à peccato, & possessori relinquens ius vtendi re possessa, secundum communiter receptam doctrinam. Videri potest Sanchez in memorata disp. 41.

300. Tertia conclusio. Quando vterque coniux bona fide matrimonium contraxit, & postea vterque dubitat de illius valore, neutrum posse petere debitum, nisi facta sit adeo diligens inquisitio, vt dubium adhuc post eam remanens, censeri possit inuincibile. Hæc probatur ex duabus præcedentibus, quod enim dictum est in illis de altero ex coniugibus, pari ratione in hæc, idem de vtroque dicitur.

Quarta conclusio. Cum vterque coniux dubitat de valore matrimonij bona fide contracti, si diligentia nondum adhibita ad vincendum dubium, vnus petat debitum, alter nec tenetur nec potest reddere. Ratio est, quia diligentia non præmissa, possessio in dubio non confert ius vtendi re, cum non faciat eam propriam. Ergo coniux dubitans de valore sui coniugij non habet ius petendi coniugale debitum: nisi diligentiam sufficientem adhibuerit ad vincendum dubium. Quare neque alter obligatur illud ei reddere. Et confirmatur, quia tota ratio obligationis reddendi, est periculum iniustitiae cui exponitur non reddendo: nullum autem huiusmodi est, cum nullum ius fuerit exigendi. Adde nec posse licite reddere, cum alter non possit licite & iuste petere.

301. Quinta conclusio. Cum vnus tantum coniux dubius est: si ante adhibitam sufficientem inquisitionem, petat debitum: alter potest ei negare tanquam non habenti ius sufficientis ad petendum: non tenetur tamen negare:

quia cum ipse sit in pacifica possessione nihil dubitando (nec enim tenetur credere dicenti se dubitare de suo matrimonio, nisi rationes sufficientes afferat) retinet ius & petendi & reddendi. Videndus est Sanchez in eadem disp. quæst. 4. ante solutionem argumentorum, & in sequenti quæst. 5. Cæterum conclusiones has pari ratione locum quoque habere, manifestum est quando dubium præcesserit contractum matrimonij: sic vt is mala fide initus fuerit: siue ex parte vnus, siue parte vtriusque coniugis. Itaque enim ex cap. Dominus, De secundis nuptiis; is qui de prioris coniugis obitu dubitat: contrahens nullo quidem pacto potest ab altero existente in bona fide debitum petere, tenetur tamen reddere. De qua re Sanchez in sequenti disput. 42.

Sexta conclusio. Opinantem probabiliter de contractum matrimonium esse nullum: non posse quidem petere debitum cum nec dubitans possit, iuxta ant. dicta. sed posse reddere: immo & debere ne alterum qui possessor est bonæ fidei prius iure quod habet quæsitum. Excipitur tamen casus, in quo tanta esset probabilitas nullitatis, vt parum admodum maneret dubij: & credulitas censetur moraliter firma & manifesta. Nam tunc nec posse reddere deducitur ex cap. Inquisitioni, De sententia excommunicat. vbi dicitur, Cum conscientia pulsata animi ex credulitate probabili & discreta, quantum non euidenti & manifesta, debitum quidem reddere potest, sed postulare non debet. Quæ verba satis indicant debitum, tunc tantum reddi posse cum credulitas de inualiditate non fuerit firma & manifesta. Quæ de re Sanchez plenius disput. 44. conclus. 2. In sequenti 3. addens eum posse debitum & petere & reddere, qui probabilem opinionem habet de valore matrimonij. Id quod locum habet, quamuis forte probabilis sit non valere: quia iuxta veritorem sententiam (quam confirmauimus in præced. lib. 13. cap. 10. sect. 1.) si iudicio prudentis tales rationes ad aliquid persuadendum habeantur, quæ efficiant opinionem probabilem; quantum eumque contraria appareat probabilior, posse eam teneri in praxi, nisi obftet irreuerentia Dei, aut læsio proximi in deſecutura.

In duabus vltimis dispensationibus eiusdem lib. 2. videri potest late tractatum, quando coniux censeri merito possit certus esse de nullitate matrimonij, & quando probabiliter de ea dubitare. Item qualiter constare debeat de prioris coniugis obitu, vt liceat cum alio contrahere. Quæ quidem definire prudentis est, non ponderatis circumstantiis, quibus, tanquam suppedantibus argumentum sufficiens ad moralem certitudinem, debeat moueri ad tale quid determinandum. Difficultatem, An excommunicatio obftet obligationi ad copulam, omisit vnus, quoniam ad illam spectantia tradentur commodius in sequenti libro tract. 1. cap. 15. sect. 2.

CAPVT XL.

De coniugum obligatione ad cohabitandum.

SUMMARIUM.

- 302 Quod coniuges cohabitare tenentur: & quid agendum, si id recusent.
- 303 De obligatione cohabitandi coniugis sani cum altero qui est infirmus morbo contagioso.
- 304 Vir non potest fugere cohabitationem vxoris propter dotem promissam non solutam.
- 305 Vir obligatur ad re vxorem à qua dotem accepit, illum tamen excusare potest inopia.
- 306 Vxor mortuo marito non tenetur soluere debita, que is contraxit ad ipsam alendam: parit, ratione necessitatis debita parit.
- 307 Dote promissa non soluta, maritus non tenetur vxorem alere.
- 308 Quid si non sit promissa: aut soluta, sit perita.
- 309 Quatenus vxor teneatur sequi virum mutantem habitationem, si cum eo contraxerit sub conditione quod non mutaret.

310 Quatenus ad idem teneatur cum nulla talis conditio inter-
cessit.

311 Virum v. g. abundam vxor tenetur sequi, si talem ipsius con-
ditionem nouit tempore contracti matrimonij, alias
non.

312 Differentia inter virum & vxorem, quoad obligationem co-
habitandi.

302. **T**ENERI coniuges simul habitare ac conuiuere ad iu-
uandum se mutuo, atque familiam promouendam,
habetur ex cap. Literas, De restit. spoliat. & ex cap. 1. De
sponsal. Confirmaturq; per illud Genes. 2. Non est bonū
hominem esse solum: faciamus ei adiutorium simile sibi.
Et patet: tum ex matrimonij natura, qua inter virum &
fœminam vinculum est indissolubile: tum ex eiusdem
finibus, qui sunt susceptio & educatio prolis, ac euitatio
fornicationis. Sed occurrunt aliquot dubia.

PRIMUM EST. Quid faciendum sit, si coniuges no-
lunt cohabitare. Respondetur, si iusta causa adsit, esse se-
parandos, prout patet per post dicenda de diuorcio:
Alias vero esse ad cohabitationem etiam per excommu-
nicationem cogendos à Iudice Ecclesiastico, iuxta cita-
tum cap. Literas: aut si opus fuerit inuocato auxilio bra-
chij secularis, prout notat Couarruias in Epit. 4. Decretal.
par. 2. cap. 7. in principio. & post eum Sanchez alios addens
lib. 9. disp. 4. nu. 6.

303. **SECUNDVM DVBIVM.** An coniux sanus, teneatur
cum altero infecto lepra aliove morbo contagioso habi-
tare. De quo late Sanchez lib. 9. disp. 2. 4. quest. 4. & bene
resoluit, attendendum esse nōm ex cohabitatione immi-
neat probabile contagionis periculum neque: si enim
immineat, non teneri: alias, vero teneri, iuxta textum sa-
tis expressum in cap. 1. De coniugio leproso. Et con-
firmatur à pari ex his quæ dicta sunt in præced. num. 284.
de obligatione reddendi debitum coniugi infecto lepra
aut alio simili morbo. Bene quoque in. 30. & 31. admo-
net duo. Alterum, quod ubi coniux sanus non tenetur
cum leproso habitare in eadem domo ob periculum sibi
imminens contagionis, teneatur prope habitare: quia
licet ratione talis periculi à cohabitatione abstinere pos-
sit, non tamen ab aliis obsequiis. Alterum, quando con-
iuges seorsim habitant ob morbum vnius contagiosum,
prolem debere esse apud sanum, vt à contagione incolumi-
s seruetur: quod parentibus incumbit curare.

304. **TERTIVM DVBIVM.** An maritus possit fugere vxor-
is cohabitationem propter dotem promissam non solu-
tam? Ad quod aliqui, quos Couarr. l. co. citato num. 2. re-
fert, (& maiore numero Sanchez lib. 9. disp. 5. num. 11.)
respondent affirmatiue. Sed ille melius cum cæteris, quos
Sanchez ipse in sequenti num. 17. commemorat, negat posse:
quoniam obligatio hæc coniugum ad cohabitandum, ori-
tur ex ipso matrimonij contractu, sicut obligatio ad
reddendum coniugale debitum: non autem ex solutione
dotis: vt patet ex eo, quod finis præcipuus in quem ma-
trimonium contrahitur, non sit vt vxor à viro alatur, ad
quod dos constituitur: sed vt contrahentes mutua sibi ob-
sequia præstent ad prolis generationem & commodam
eius educationem; qui finis cum non cesset dote non solu-
ta, nec cessabit obligatio cohabitationis. A cuius ob-
seruatione, quod dos non soluta non excuset sufficien-
ter potest intelligi ex eo quod Dominus noster Matth. 7.
& Lucæ 16. non aliam insinauerit sufficientem causam
dimittendi vxorem, quam illius fornicationem. Sed di-
ces talem obligationem non esse tantum habitandi in ea-
dem domo: sed etiam accumbendi in eadem mensa, sicut
& cubandi in eodem thoro: & ita maritum sine dote pro-
missa cogi vxorem alere, quod iniquum videtur. Res-
pondetur inde solum sequi, quod per Iudicem possit
promittentes compellere ad dotem soluendam quod in-
ustum est: non autem quod ideo possit vxorem repellere,
nec ei cohabitare.

Vt autem plenius difficultas ea elucidetur, subiicien-
dum est dubium de obligatione coniugum ad alimenta
sibi mutuo præstanda.

QVARTVM igitur **DVBIVM EST,** An coniuges te-

neantur ad alimenta sibi mutuo præstanda. De quo San-
chez lib. 9. disp. 4. quest. 2. & in priorè parte sequenti disputationis:
ex quo ad explicationem adferemus aliquot conclu-
siones, quæ sunt loco documentorum pro praxi.

Prima est. Virum teneri alere vxorem à qua accepit do-
tem: hæc enim ideo datur, vt is matrimonij onera susti-
neat vxori & familia: alimenta præstans, ex lege Pro oneribus.
Cod. De iure dotium, & ex lege Dotis fructus, ff. eod. tit.
De casu excepto, cum vxor absque culpa viri, ab
huius confortio propria temeritate recedit: iam diximus
in præced. lib. 20. num. 48.

Secunda conclusio est. Maritum inopem non teneri
vxorem alere, quamdiu durat inopia. Probatur, quia
non tenetur plus vxori, vt nec filiis, quam facere possit:
iuxta illud in lege Maritum, ff. Solutio matrimonio: Ma-
ritum in id quod facere potest condemnare, exploratum
est. Et confirmatur à simili: quia debitor æris alieni ex-
cusatur à solutione quamdiu ratione inopiæ eam nequit
facere. Quin potius si vxor diues sit, tenetur viro inopi
alimenta præstare: pro quo plures auctores Sanchez ad-
fert in memorata quest. 2. nu. 27. Et probat, quia (vt dicitur)
in leg. Si cum dote, §. Si maritus, ff. eod. tit. quid tam
humanum est, quam vt fortunatis castibus mulieris, mari-
tum, vel vxorem, viri participem esse.

Subiungit Sanchez in eadem quest. 2. tractationem dif-
ficultatis, An quando soluto matrimonio nulla viri bo-
na super sunt, vxor teneatur bonis dotalibus soluere de-
bita à viro contracta ad prouidendum ipsi & familie: de
necessariis ad vitam. Et similitur. An filij teneantur soluere
mutuum à patre in ope acceptum ad eos alendos. Atq; in
vtramq; partem allatis variis legibus ciuilibus, negan-
tem iudicet probabiliter: fundatam in hac ratione;
quod maritus patetq; obligetur vxori & filiis ad alimenta
eis præstanda, sicut obligatur creditor ad soluendum mu-
tuo acceptum: quam obligationem sicut inopia non tollit
in hoc casu, ita nec in illo: sed tantum suspendit, quam-
diu ipsa durat: vt argumentum est, quod si opes augeri con-
tingat, ea ipsa obligatio recurrit: non fieri si esset pror-
sus extincta. Quo supposito licet intelligere, viro con-
trahenti debita, ad satisfaciendum obligationi quam ha-
bet familiam alendi, perinde vsuuenire ac contrahenti
noua debita ad satisfaciendum antiquis. Vnde sicut cre-
ditores, quibus hæc soluta sunt ex pecunia de nouo acce-
pta mutuo, non tenentur illam refundere ei à quo data
est mutuo: ita nec vxor & filij tenentur satisfacere debi-
tis à marito vel patre contractis ad satisfaciendum obli-
gationi quam habuit suppeditandi eis alimēta, quia tan-
tum acceperunt sibi debitum, solutum de eo, cuius habe-
batur dominium acquisitum per contractum mutui.

Tertia conclusio est. Dote promissa non soluta, mari-
tum non teneri ad alimenta vxori præstanda. In hac om-
nes conuenire habet Sanchez lib. 9. disp. 5. num. 2. rationem
addens: quod dos detur quasi in pretium, vt ex fructibus
eius maritus onera matrimonij sustineat, & vxorem alatur,
ex lege Pro oneribus. Cod. De iure dotium, & lege Dotis
fructus, ff. eodem titulo. Admonet vero idem author primo:
Conclusioni huic locum esse tantum, quando promit-
tens fuerit in mora; si enim tetminus fuerit ipsi con-
cessus à marito, is ante illum expletum non excusatur ab
alenda vxore: quia concedendo dilationem, adstrinxit
se ad subeunda interim matrimonij onera. Secundo,
cum soluitur tantum pars dotis promissæ, maritum
teneri tantum ad alimentorum partem: quoniam ea-
dem est ratio partis quoad partem; quæ totius quoad to-
tum. Tertio, quando vxor aut ipsius pater dotem non
soluunt ratione impotentia, maritum non eximi ab onere
alimentandi vxorem, nisi dolose promiserint dotem
quam sciebant se non posse soluere. Neq; enim cogi pos-
sunt ad plus quam valeant: ita vt impotentia excuset à
solutione, sicut ante dictum est, excusare maritum ipsam
ab alenda vxore etiam dote soluta.

Quarta conclusio est. Virum teneri alere vxorem quæ
absque dote promissione duxit. Ratio est, quod videa-
tur personam accepisse pro dote: quam quod non exe-
gerit, debet sibi imputare si damnū inde sentiat. Quan-
do ta-

amem mulier que ducitur diues est, videtur tacite ac-
cipi de dote constituenda: si non totius patrimonij eius-
dem mulieris, saltem partis illius iuxta viri dignitatem.
Auctores hanc doctrinam tenentes plures refert idem ibi-
dem numero 9. & in precedenti lib. i. disputat. 60. nu-
mero 2.

Postrema conclusio. Si dos soluta perierit casu fortui-
to, non cessare in marito obligationem alendi vxorem,
cuius casibus fortuitis, humanum est ipsum participem esse.
Sin dos perierit culpa vxoris: vt cum publicata est ob
aliquod ipsius delictum, non tenetur maritus eam alere:
quia perinde est ac si dos ipsa soluta non esset. Quamquam
si ea, ne quidem a parentibus possit necessaria alimenta
habere, amor coniugalibus & nexu matrimonij tam arctus,
exiget vt a viro alatur, ne fame pereat.

QUINTVM DVBLIVM, An vxor teneatur sequi virum
mutantem habitationem; vel contra vir sequi vxorem?
Hoc late tractat Sanchez lib. i. De matrim. disput. 40.
& 41. Explicatur autem his propositionibus.

309. Prima est. Virum teneri seruare fidem vxori, quae con-
traxit cum eo addita conditione, quod teneatur in certo
oppido morari, nec alio habitationem suam transferre. Ra-
tio est, quia ex cap. Verum De condition. appositis quis-
que potest in traditione rei suae pactum interponere. Er-
go & in traditione sui per matrimonium. Cui rationi, al-
ias Sanchez addit in eadem disput. 40. num. 2. Subiungens
num. 3. exceptionem: nisi superueniat noua iustaque cau-
sa, ob quam necessarium sit virum alio proficisci; vt capi-
tales inimicitiae, vel loci insalubritas, Principis imperium
compellens virum migrare alio; aut necessitas tuendi rem
familiarem; cui viri & vxoris communione operatur sub-
ueniri, exigit coniugalibus societas. Namque pactum, etiam si
iuramento confirmatum, intelligitur excluso casu in quo ipsum
rationi aduersaretur; cuiusmodi censentur casus in exem-
plum alati.

HIC QUÆRI potest, An si vir vxori faciat liberam
potestatem non sequendi, ipsa nihilominus velit sequi,
teneatur illam secum transferre? Ad quam quaestionem
idem Sanchez lib. 9. disputat. 4. respondet distinctione:
nempe non teneri si nullibi sit notabilem moram factu-
rus; ad diuersa negotia, diuersis in locis peragenda profi-
ciscens: quia mulier tale quid irrationabiliter vellet, cum
nequeat fieri sine notabili impedimento itineris faciendi,
& magnis expensis, ac dedecore; cum dedecor sit feminam
taliter peregrinari nulla iusta de causa. Teneri autem, si ali-
cubi sit diu habiturus; suppetantque illi expensae ad trans-
ferendam requiritae: quia tunc vxor rationabiliter vult
suum virum comitari. Sicque in cap. Quod super, De vo-
to in fine, habetur virum euntem in subsidium terrae sanctae,
teneri ducere vxorem nolentem remanere.

310. Secunda propositio. Quando inuenitur pactum est in
contrarium, vxor tenetur sequi virum alio transferentem
suum domicilium. Haec habetur ex cap. Vnaquaeque 13.
quaest. 2. Et confirmatur; quia cum debeant coniuges co-
habitare ad exhibendum tibi mutuam obsequium, mu-
lier sane virum (qui est caput ipsius, & cui subdita est sicut
Domino, ad Ephes. cap. 5.) sequi debet ad cohabitandum:
idque sub mortali, vt ex Nauarro & quibusdam aliis
habet Sanchez in prius citata quaest. 41. num. 1. Addens
consequenter aliis citatis, id adeo verum esse, vt nulla alia
consuetudo, tanquam iuri diuino aduersa, excusare possit. Pa-
tetur tamen excusationem in casu in quo vxor nequiret
absque graui detrimento animae vel corporis virum suum
sequi: vt si vellet eam tali ratione ad peccatum pertrahere,
vel eam exponere magno vitae periculo. Nam praecipuum
naturale vitandi peccatum, aut tuendi vitam vir-
gentius est, quam praecipuum diuinum positium, cohaerendi viro.

Caterum de difficultate satis graui, An vxor teneatur
sequi virum cum in exilium missus, compellitur domici-
lium mutare: Sanchez in vtraque parte *ibidem* num. 11.
auctores citans, affirmantem iudicat probabiliorē: quia
vxor debet viri infortunium ferre, ob inuicem per matri-
monium inseparabilem vitae societatem, sequi ipsum quā-
do ex necessitate & inuitabili causa migrat alio. Nec ob-

stat quod ipsa sit innocens: quia non subit tale infortu-
nium tanquam poenam, qua puniatur exilio, sed tanquam
onus ad quod ferendum tenetur lege matrimonij.

Tertia propositio est, pro qua in precedenti num. 6. plures au-
thores idem citat, Si vir tempore contracti matrimonij va-
gari non solebat: aut si solebat, mulier ignorabat: hanc
non teneri illum sequi. Sin autem solebat vagari, nec id
latebat mulierem, hanc teneri sequi. Prior pars probatur,
quia grauissimum onus est nihil tale expectantem, cogere
ad vagandum, quod feminam dedecet maxime. Quam-
quam si absque magna difficultate & periculo animae vel
corporis possit se viro exhibere sociam, non erit locus ex-
cusationi ab obligatione, quam habet marito cohabitandi,
ex lege matrimonij. Posterior vero pars probatur: quia
mulier sciens viri mores dum contraxit, censetur eos ap-
probasse, & se obligasse ad vnus accommodandi se illi: at-
que adeo ad vagandum cum eo: nisi turpi aliqua de causa
vagaretur: tunc enim peccaret vagando, id eoque vxor non
teneretur, imo nec deberet peccanti consentire, ipsum se-
quendo.

Porro differentia est inter virum & vxorem, quoad ob-
ligationem cohabitandi. Nam cum vir sit caput, eiusdem
quaesit gubernare: potest ad libitum eligere domicilium,
& vxor tenetur eum comitari, dummodo non eligat ex
causa turpi & inhonesta: in quo ei tanquam peccanti as-
sentendum non esset. Vxor vero cum subdita sit, nequit
habitationem eligere, & virum ad sequendum se cogere.
Quamquam si contingat necessitate coactam, vt damna-
tam exilio, domicilium mutare, ius matrimonij compellens
virum cohabitare vxori, consequenter compellet, vt
eam tunc comitetur; quia id requiretur ad mutua ob-
sequia coniugalia, ad quae vterque coniux pariter obli-
gatur.

CAPVT XLII.

De diuortio.

S V M M A R I V M.

- 313 Quid sit diuortium, & quorū modis fieri possit.
- 314 Ob fornicationem spiritalem, seu heresim vel apostasiam, po-
test fieri diuortium perpetuum.
- 315 Diuortium fieri potest ad tempus iusta de causa: quales sunt
inductio ad peccandum, & seuitia vnus coniugis quamdiu
durant.
- 316 Notanda de seuitia prout est causa iusta diuortii.
- 317 Malum quod timeret debet esse graue, vt seuitiam constituat:
& quatenus possit maritus vxorem verberare.
- 318 Alia causa iusta diuortii, quae in vniuersum reducuntur ad no-
tabilem perniciem animae vel corporis.

DE diuortio late toto libro 10. Sanchez. Sed in te ad
forum externum praecipue spectante breuiore's eri-
mus.

Est autem diuortium separatio mariti & vxoris legiti-
ma; id est, non sine lege & ratione facta. In eoque, sicut &
in obligatione & fide matrimonij, partes sunt vir & femi-
na: pro quo canones & auctores magno numero Sanchez refert
disput. 3. num. 6. Vt enim de viro non dubitatur, quin possit
ab vxore adultera diuertere iuxta verba Domini Matth. 5.
Qui dimiserit vxorem suam excepta fornicationis causa,
&c. ita nec de vxore dubitandum esse, quin diuertere pos-
sit a viro adultero: patet ex eo quod in priori ad Corinth.
cap. 7. vers. 11. tali de causa discedentem a viro, Apostolus
non cogat ad eum redire: sed illi det optionem, aut re-
cedendi aut continendi.

Porro tripliciter fieri potest diuortium. Primo, quoad
vinculum matrimonij, per alterutrius coniugis professio-
nem in aliqua religione approbata, cum matrimonium
nondum fuerit consummatum. Vide dicta praecedenti
num. 36. Secundo, quoad thorum, seu carnalem copulam
tantum: ad quae spectant dicta in superiore capite 39. quo-
ad causas ob quas non tenetur aut non debet coniux alteri
debitum reddere. Tertio, quoad thorum & habitationem